

RETTENS DOM (Tredje Udvidede Afdeling)
16. juli 1998 *

I de forenede sager T-202/96 og T-204/96,

Andrea von Löwis og **Marta Alvarez-Cotera**, konferencetolke, Genève (Schweiz), ved advokat ved Nederlandenes Høje Raad og i Bruxelles, Gerard van der Wal, og med valgt adresse i Luxembourg hos Aloyse May, 31, Grand-rue,

sagsøgere,

den anden sagsøger støttet af

Forbundsrepublikken Tyskland ved afdelingschef Ernst Röder, Forbundsøkonomiministeriet, Bonn (Tyskland), som befuldmægtiget,

intervenient,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Peter Oliver, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg hos Carlos Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagnercentret, Kirchberg,

sagsøgt,

* Processprog: engelsk.

angående en påstand om tilbagebetaling af fællesskabsskat, som siden den 1. januar 1989 er blevet opkrævet af sagsøgenes lønninger,

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Tredje Udvidede Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, V. Tiili, og dommerne C. P. Briët, K. Lenaerts, A. Potocki og J. D. Cooke,

justitssekretær: fuldmægtig A. Mair,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 5. maj 1998,

afsagt følgende

Dom

Sagernes retlige baggrund

- 1 Artikel 13 i protokollen vedrørende De Europæiske Fællesskabers privilegier og immuniteter af 8. april 1965 (herefter »protokollen«) bestemmer følgende:

»Løn, vederlag og honorarer, som Fællesskaberne udbetaler sine tjenestemænd og øvrige ansatte, beskattes til fordel for Fællesskaberne på de betingelser og efter den fremgangsmåde, som fastsættes af Rådet på grundlag af forslag fra Kommissionen.

Tjenestemændene og de øvrige ansatte fritages for national beskatning af løn, vederlag og honorarer, som de modtager fra Fællesskaberne.«

- 2 Siden 1970 har Kommissionen med Association internationale des interprètes de conférence (herefter »AIIC«) hvert femte år indgået rammeoverenskomster (herefter »rammeoverenskomster«) om arbejdsbetingelserne og aflønningen af de freelancekonferencetolke, som ansættes med henblik på at dække fællesskabsinstitutionernes behov.

- 3 I henhold til artikel 1, stk. 1, i rammeoverenskomsterne »finder disse anvendelse uanset tjenestested på freelancekonferencetolke, som ansættes af Kommissionen på de betingelser, der er fastsat i ordningen om freelancetolke for den institution, hvori de udfører deres tjenesteydelser«.

- 4 I indledningen til rammeoverenskomsten indgået den 9. december 1988 (herefter »rammeoverenskomsten af 1988«) har overenskomstparterne fastsat, at Europa-Parlamentet i henhold til artikel 78 i ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte ved Fællesskaberne, undergiver de freelancetolke, som Parlamentet ansætter, fællesskabsbeskatning. Parterne i rammeoverenskomsten af 1988 fandt det derfor ønskeligt »under henvisning alene til de skattebestemmelser, som følger af anvendelsen af artikel 78 i ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte ved Fællesskaberne at sikre ligebehandling på skatteområdet mellem alle freelancetolke ...«.

- 5 Der blev derfor i artikel 8 i rammeoverenskomsten af 1988, som trådte i kraft den 1. januar 1989, fastsat følgende:

»Freelancetolke, som engageres af Kommissionen på vegne af alle Fællesskabets institutioner, betaler skat til Fællesskaberne som fastsat i protokollens artikel 13.

Dette gælder dog ikke, såfremt vedkommende ikke er statsborger i en af Fællesskabets medlemsstater, medmindre institutionen indrømmer undtagelse herfra.«

- 6 Med henblik på den særlige situation for freelancetolke, der er bosat i et tredjeland, blev der i artikel 8 i rammeoverenskomsten, indgået den 15. september 1994, for tidsrummet fra den 1. januar 1994 til den 31. december 1998 (herefter »rammeoverenskomsten af 1994«), indført et stk. 3, som lyder således:

»Ved beskatning i et tredjeland af vederlag, udbetalt af Kommissionen, og som undtagelse fra stk. 1, tilbagebetales fællesskabsskattebeløbet til freelancetolken efter fremlæggelse af dokumentation inden for størrelsen af det tilsvarende nationale skattebeløb.«

- 7 Artikel 23 i rammeoverenskomsterne bestemmer, at i tilfælde af tvist, kan freelancetolken, såfremt tvisten ikke har kunnet løses i henhold til den i artikel 22 fastsatte administrative procedure, anlægge sag ved Domstolen, som er indrømmet kompetence i ansættelseskontrakterne i henhold til artikel 42 i EKSF-traktaten, artikel 181 i EF-traktaten og artikel 153 i Euratom-traktaten.

8 Artikel 23, stk. 2, bestemmer, at med forbehold af bestemmelserne i rammeoverenskomsten og dens bilag og i de individuelle ansættelseskontrakter finder belgisk ret anvendelse på kontraktforholdet mellem freelancetolken og institutionerne.

9 I praksis engageres freelancetolkene med kort varsel ved telefonopkald eller telefax med henblik på ansættelse af få dages varighed. Kontrakten bliver dernæst formaliseret ved en skriftlig bekræftelse underskrevet af de to parter.

10 Det bestemmes i denne bekræftelse, at ansættelsen er reguleret af den ordning om freelancekonferencetolke, der er vedtaget af den institution, som den pågældende skal arbejde for, og af den gældende rammeoverenskomst. Der henvises i bekræftelsen også til værnetingsklausulen i rammeoverenskomstens artikel 23.

Twisternes baggrund

11 A. von Löwis er tysk statsborger, og M. Alvarez-Cotera har spansk og schweizisk statsborgerskab. De har henholdsvis siden 1964 og 1970 været bosat i Schweiz. De arbejder begge som freelancetolke for fællesskabsinstitutionerne, A. von Löwis siden 1973 og mellem 125 og 135 dage om året, M. Alvarez-Cotera siden marts 1986 og mellem 40 og 50 dage årligt.

12 Kommissionen har siden den 1. januar 1989 tilbageholdt fællesskabsskat i freelancetolkenes vederlag, således at sagsøgerne altså eventuelt dobbeltbeskattes af deres vederlag, idet de også kan betale indkomstskat heraf i Schweiz.

- 13 I henhold til artikel 22 i rammeoverenskomsten af 1994 har M. Alvarez-Cotera og von Löwis henholdsvis den 23. april 1996 og den 8. juli 1996 anmodet Kommissionen om at tilbagebetale dem den fællesskabsskat, de har betalt siden 1989.
- 14 Efter at denne anmodning var blevet afslået af direktøren for direktoratet »konferencer« i Den Fælles Konferencetolketjeneste, indgav sagsøgerne tilsvarende ansøgninger til de kompetente generaldirektører.
- 15 Disse anmodninger blev også afslået, henholdsvis ved afgørelse af 25. september 1996 og af 21. oktober 1996, under henvisning til, at sagsøgerne inden 1994 havde udøvet deres tolkevirkosomhed under fuldt kendskab til rammeoverenskomsterne indgået med AIIC, og at artikel 8, stk. 3, i rammeoverenskomsten af 1994 først fra 1994 fandt anvendelse på sagsøgernes tolkevirkosomhed. Kommissionen anmodede med henblik på tilbagebetaling af fællesskabsskatten i henhold til sidstnævnte bestemmelse sagsøgerne om at fremlægge dokumentation for den skat, de havde betalt det schweiziske skattevæsen.

Retsforhandlinger

- 16 Ved stævninger indgivet til Rettens Justitskontor den 9. december 1996 har sagsøgerne anlagt nærværende søgsmål med påstand om tilbagebetaling af fællesskabsskatten.
- 17 Den 22. maj 1997 har Forbundsrepublikken Tyskland anmodet om at måtte intervenere i sag T-204/96 til støtte for sagsøgerens påstande. Ved kendelse af 11. juli 1997 er denne begæring taget til følge.

- 18 Ved kendelse af 18. november 1997 er sagerne T-202/96 og T-204/96 blevet forenet med henblik på den mundtlige forhandling og dom i henhold til procesreglementets artikel 50.
- 19 Sagerne, der først blev henvist til Tredje Afdeling, blev endeligt henvist til Tredje Udvidede Afdeling ved Rettens beslutning af 4. februar 1998 i henhold til procesreglementets artikel 14 og 51.
- 20 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Tredje Udvidede Afdeling) besluttet af indlede den mundtlige forhandling. Retten har i forbindelse med sagens tilrettelæggelse anmodet Kommissionen om at tilstille den visse oplysninger.
- 21 Parterne har afgivet indlæg og besvaret Rettens mundtlige spørgsmål i retsmødet den 5. maj 1998.

Parternes påstande

- 22 Sagsøgerne har nedlagt følgende påstande:

— Sagerne antages til realitetsbehandling.

— Afgørelserne af henholdsvis 25. september 1996 og 21. oktober 1996 annulleres.

- Det fastslås, at det er retsstridigt at pålægge sagsøgerne fællesskabsskat, og/eller artikel 8 i rammeoverenskomsten annulleres.
- Kommissionen pålægges at tilbagebetale den fællesskabsskat, den har tilbageholdt, og/eller som sagsøgerne har betalt, nærmere bestemt i tidsrummet fra den 1. januar 1989 til tidspunktet for dommens afsigelse, tillige med renter 8% p.a. eller efter den lovbestemte rentesats.
- Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

23 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Afvisning.

— Sagsøgerne tilpligtes at betale sagens omkostninger.

24 Intervenienten i sag T-204/96 har nedlagt påstand om, at der gives sagsøgeren medhold i påstanden om tilbagebetaling af fællesskabsskatten.

Den retlige karakter af sagsøgernes ansættelsesforhold

25 Det står fast og er ubestridt mellem parterne, at sagsøgerne som freelancetolke, der engageres i henhold til kortvarige kontrakter, som hyppigt fornys hvert år, hverken kan anses for tjenestemænd eller ansatte i Fællesskaberne som omhandlet i ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte ved Fællesskaberne (Domstolens domme af 11.7.1985, sag 43/84, Maag mod Kommissionen, Sml. s. 2581, præmis 23, og sag 111/84, Cantisani, Sml. s. 2671, præmis 13), men som aftalepartnere, der er knyttet til Kommissionen ved privatretlige bestemmelser, der henhører under belgisk ret i henhold til rammeoverenskomsternes artikel 23 med hensyn til alle spørgsmål, der

ikke er reguleret i de individuelle ansættelseskontrakter og i rammeoverenskomsterne.

- 26 Det følger heraf, at nærværende sager hviler på kontraktforhold.

Formaliteten

Rettens inkompetence

Parternes argumenter

- 27 Kommissionen har anført, at Retten ikke har kompetence til at træffe afgørelse i de to sager, idet disse vedrører kontrakter, der er indgået inden den 1. august 1993, og som derfor burde være blevet anlagt ved Domstolen. Rådets afgørelse 93/350/EKSF, EØF, Euratom af 8. juni 1993 om ændring af afgørelse 88/591/EKSF, EØF, Euratom om oprettelse af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans (EFT L 144, s. 21, herefter »Rådets afgørelse«) begrænser i artikel 3, stk. 2, Rettens kompetence til at påkende søgsmål, der, som i denne sag, er indbragt af fysiske personer i henhold til en værnetingsaftale, til sager vedrørende opfyldelsen af kontrakter, der er indgået efter Rettens oprettelse den 1. august 1993.
- 28 Sagsøgerne har, støttet af intervenienten, herimod indvendt, at Retten er kompetent til at træffe afgørelse i deres sager, eftersom sagerne er blevet anlagt efter ikrafttræ-

delsen af rammeoverenskomsten af 1994, og de vedrører et fortsat retsforhold med Kommissionen, som består i en række kortvarige kontrakter, der ikke kan bedømmes separat.

Rettens bemærkninger

- 29 Med nærværende søgsmål bestrides lovligheden af den tilbageholdelse af fællesskabsskat, som blev foretaget i henhold til enslydende bestemmelser i de gældende rammeoverenskomster, henholdsvis i 1989-1994 og 1994-1998, opkrævet af de vederlag, som Kommissionen udbetalte sagsøgerne i henhold til en række individuelle næsten enslydende kontrakter, der var indgået efter den 1. januar 1989.
- 30 Under disse omstændigheder er det i overensstemmelse med vægtige retsplejehensyn og retsbeskyttelsen af sagsøgerne, at Retten vurderer tvisterne i deres helhed, uanset om de individuelle ansættelseskontrakter er blevet indgået før eller efter ikrafttrædelsen af Rådets afgørelse (jf. Domstolens dom af 1.7.1982, sag 109/81, *Porta mod Kommissionen*, Sml. s. 2469, præmis 10).
- 31 Den af Kommissionen fremsatte formalitetsindsigelse må derfor afvises.

Formalitetsindsigelsen om sammenblanding af retsmidler

- 32 Kommissionen har hovedsageligt foreholdt sagsøgerne, at de forsøger at ophæve den grundlæggende forskel mellem et søgsmål vedrørende en kontrakt og et annulationssøgsmål. Ifølge Kommissionen kan sagsøgerne ikke definere de afgørelser, hvorved Kommissionen afsluttede den i henhold til kontrakten fastsatte administrative procedure, som retsakter, og derfor heller ikke nedlægge påstand om deres annullation.

- 33 Sagsøgerne har herimod indvendt, at deres søgsmål ikke kan henregnes til privatretten, eftersom Kommissionen, da den retsstridigt har opkrævet fællesskabsskat, ikke har handlet som en medkontrahent, men som en offentlig myndighed.
- 34 Retten skal alene fastslå, at sagsøgerne, således som det fremgår af deres påstande, i overensstemmelse med nærværende søgsmåls kontraktmæssige karakter påstår Kommissionen dømt til at tilbagebetale dem fællesskabsskatten under henvisning til, at der ikke foreligger nogen hjemmel for de bestemmelser i rammeoverenskomsterne, i henhold til hvilke skattetilbageholdelserne er blevet foretaget.
- 35 Det følger heraf, at Kommissionens formalitetsindsigelse ikke kan tages til følge.

Formalitetssindsigelse vedrørende tilsidesættelse af procesreglementet

- 36 Kommissionen har først anført, at sagsøgerne i strid med procesreglementets artikel 44, stk. 5a, ikke havde vedlagt deres stævning en kopi af alle deres ansættelseskontrakter med værnetingsklausulen.
- 37 Sagsøgerne har hertil anført, at de sammen med stævningen behørigt har indgivet de gældende rammeoverenskomster og et eksemplar af deres ansættelseskontrakt i henhold til nævnte bestemmelse.
- 38 Retten fastslår, at sagsøgerne behørigt har bilagt deres stævning en kopi af ansættelseskontrakten med værnetingsklausulen som omhandlet i procesreglementets

artikel 44, stk. 5, litra a), og at de på grund af den enslydende formulering af ansættelseskontrakterne overhovedet ikke var forpligtet til at fremlægge alle de af dem indgåede ansættelseskontrakter.

- 39 Dernæst har Kommissionen forholdt sagsøgerne, at de ikke præcist har angivet størrelsen af den fællesskabsskat, som er blevet fratrukket deres vederlag.
- 40 Sagsøgerne har hertil anført, at de bestrider selve princippet om at betale fællesskabsskat af deres vederlag, og at den omstændighed, at de ikke har angivet et præcist beløb, ikke kan medføre, at deres søgsmål må afvises.
- 41 Retten anser nærværende søgsmål for behørigt anlagt, hvorfor den kan træffe afgørelse såvel vedrørende selve princippet om lovligheden af den af Kommissionen tilbageholdte fællesskabsskat som vedrørende sagsøgernes påstande om tilbagebetaling. Det står fast, at sidstnævnte vedrører beløb, som Kommissionen selv har tilbageholdt, og som den derfor også selv kan fastsætte.
- 42 Kommissionen har for det tredje anført, at sagsøgerne end ikke har forsøgt at angive den bestemmelse, som gør det muligt for dem at anfægte artikel 8 i de pågældende to rammeoverenskomster, hvilket ifølge Kommissionen er i klar modstrid med artikel 44, stk. 1, litra c), i procesreglementet, hvorefter stævningen skal indeholde »en kort fremstilling af søgsmålsgrundene«.
- 43 Sagsøgerne finder derimod, at de behørigt har angivet grundene til, at Kommissionen efter deres opfattelse med urette har anvendt rammeoverenskomsternes artikel 8 på dem.

- 44 Retten fastslår, at sagsøgerne under henvisning til de relevante fællesskabsbestemmelser klart har angivet, at Kommissionen ikke havde kompetence til at foretage de omtvistede skattetilbageholdelser.
- 45 Under disse omstændigheder kan Kommissionens formalitetsindsigelser vedrørende tilsidesættelse af procesreglementet ikke tages til følge.

Formalitetssindsigelsen om sagsøgernes indvilgelse i opkrævningen af fællesskabs-skatten

- 46 Kommissionen har anført, at sagsøgerne siden 1989 har accepteret opkrævning af fællesskabsskatten, og nu forsøger at opnå tilbagebetaling heraf efter i flere år ikke at have anlagt noget søgsmål.
- 47 Retten finder, at behandlingen af denne indsigelse henhører under tvistens realitet, og derfor må behandles sammen med denne.

Realiteten

Parternes argumenter

- 48 Sagsøgerne har, støttet af intervenienten i sag T-204/96, anført, at Rådet, i henhold til artikel 13 i protokollen, i forordning (EØF, Euratom, EKSF) nr. 260/68 af 29. februar 1968 om fastlæggelse af betingelserne for og fremgangsmåden ved opkræv-

ning af skat til De Europæiske Fællesskaber (JO L 56, s. 8), har fastsat betingelserne og de nærmere regler for fællesskabsbeskatningen af de vederlag, som Fællesskaberne udbetaler deres tjenestemænd og øvrige ansatte.

- 49 Da freelancetolkene hverken er tjenestemænd eller øvrige ansatte i Fællesskaberne som omhandlet i ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte ved Fællesskaberne, har Kommissionen gjort sig skyldig i en åbenbart fejlagtig retsanvendelse ved at opkræve fællesskabsskat af deres vederlag under henvisning til artikel 8 i rammeoverenskomsterne, idet disse var blevet indgået med en international privatretlig organisation og henhører under civilretten.
- 50 Kommissionen har herimod indvendt, at fællesskabsbeskatningen af freelancetolkene hviler på et kontraktforhold, hvorfor sagsøgerne ud fra princippet om, at »*pacta sunt servanda*« (aftaler skal holdes), ikke kan bestride gyldigheden af deres kontrakter, når der ikke foreligger svig, mangler, tvang eller andre lignende omstændigheder. Kommissionen mener desuden, at artikel 8 i rammeoverenskomsterne er uadskillelig fra de øvrige bestemmelser.

Rettens bemærkninger

- 51 I henhold til protokollens artikel 13, stk. 1, beskattes vederlag, som Fællesskaberne udbetaler sine tjenestemænd og øvrige ansatte, til fordel for Fællesskaberne.
- 52 Artikel 2 i nævnte rådsforordning nr. 260/68, der er udstedt i henhold til ovennævnte bestemmelser, bestemmer, at personer, der er omfattet af vedtægten for tjenestemænd eller af ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte ved Fællesskaberne, er fællesskabsskattepligtige, med undtagelse af lokalt ansatte.

- 53 Da sagsøgerne på grund af deres status som freelancetolke hverken kan anses for tjenestemænd eller for øvrige ansatte som omhandlet i ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte ved Fællesskaberne, kunne Kommissionen ikke tilbageholde fællesskabsskat i de lønninger, som den har udbetalt de pågældende siden den 1. januar 1989.
- 54 Det fremgår desuden af opbygningen af artikel 13 i protokollen, at fællesskabsbeskatningen i henhold til artiklens stk. 1 af tjenestemænd og øvrige ansatte i Fællesskaberne af det vederlag, som Fællesskaberne udbetaler dem, nødvendigvis, således som det fremgår af artiklens stk. 2, har til følge, at de pågældende fritages for national beskatning af de samme vederlag.
- 55 Dette princip er fastslået i artikel 2, litra a), i Rådets forordning (Euratom, EKSF, EØF) nr. 549/69 af 25. marts 1969 (JO L 74, s. 1) om fastsættelse af de grupper af De Europæiske Fællesskabs tjenestemænd og øvrige ansatte, for hvilke visse bestemmelser i protokollen finder anvendelse, som senere ændret, hvorefter alene personer, der er undergivet vedtægten for tjenestemænd eller ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte ved Fællesskaberne, med undtagelse af lokalt ansatte, omfattes af protokollens artikel 13, stk. 2.
- 56 Heraf følger, at de vederlag, som Kommissionen har udbetalt sagsøgerne, henhører under medlemsstaternes skattemyndighed.
- 57 Kommissionen har også tilsidesat den skattekompetence, som medlemsstaterne besidder, ved at foretage den omtvistede opkrævning af fællesskabsskat.

- 58 Der må derfor gives sagsøgerne medhold i deres påstand om tilbagebetaling, idet de indsigelser, som Kommissionen støtter på sagsøgernes såkaldte stiltiende anerkendelse af opkrævningen af fællesskabsskatten og uadskilleligheden af rammeoverenskomsternes bestemmelser (jf. ovenfor, præmis 50), ikke kan tages til følge. Hverken parternes indgåelse af en overenskomst eller dennes overholdelse kan retligt begrunde en gennemførelse eller opretholdelse af retsstridige forpligtelser.
- 59 Det fremgår af det anførte, at Kommissionen må pålægges at tilbagebetale sagsøgerne de beløb, som den har opkrævet i såkaldt fællesskabsskat af de vederlag, som den siden den 1. januar 1989 har udbetalt sagsøgerne, med tillæg af renter efter den lovbestemte belgiske sats fra tidspunktet for hver af sagsøgernes først fremsatte anmodning om tilbagebetaling (jf. ovenfor, præmis 13), indtil betaling sker.

Sagsomkostningerne

- 60 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Kommissionen har tabt sagen og pålægges derfor sagsomkostningerne i henhold til sagsøgernes påstande.
- 61 Forbundsrepublikken Tyskland, intervenient i sag T-204/96, bærer sine egne omkostninger i henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 4, første afsnit.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEEN (Tredje Udvidede Afdeling)

- 1) Kommissionen pålægges at tilbagebetale sagsøgerne de beløb, den har tilbageholdt i såkaldt fællesskabsskat i de vederlag, som den siden den 1. januar 1989 har udbetalt sagsøgerne, med tillæg af renter efter den lovbestemte belgiske sats fra tidspunktet for hver af sagsøgernes først fremsatte anmodning om tilbagebetaling, indtil betaling sker.
- 2) I øvrigt frifindes Kommissionen.
- 3) Kommissionen betaler sagsomkostningerne.
- 4) Forbundsrepublikken Tyskland bærer sine egne omkostninger.

Tiili

Briët

Lenaerts

Potocki

Cooke

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 16. juli 1998.

H. Jung

V. Tiili

Justitssekretær

Afdelingsformand